

Muisteluja maailmalta: Suomalaiselämää Floridassa

Esa Hakala

Mainen osavaltioista Floridaan

Tulin siirtolaisena Amerikkaan ja Mainen osavaltion North Windhamiin vuonna 1969. Perheemme tuli myöhemmin perässäni. Paljon on tapahtunut näiden yli 40 vuoden aikana. Mainessa kesää viettävät Floridan suomalaiset kertoivat, että Floridassa on paljon suomalaisia. Siellä on myös kaksi haalia, kirkko, suomenkielistä radio-ohjelmaa ja paljon muuta. Muutto Floridaan alkoi kypsyä ja vuoden Mainessa olon jälkeen muutimme Floridaan. Siellä olikin kaikki jo valmista uusien ystäviemme toimesta.

Työpaikka oli odottamassa saksalaisessa puusepäntuotantoyhtiössä. Vaimoni aloitti työn Suomalaisessa Lepokodissa hoitajana. Kaksi lastamme aloitti koulunkäyntinsä paikallisessa koulussa – niin alkoi elämämme Floridan suomalaisyhteisössä. Nyt (tammikuu 2012) nautin ansaituista eläkepäivistä oltuani Weimer Woodwors & Inc. palveluksessa 35 vuotta. Vaimoni työskenteli yhtä kauan lepokodin palveluksessa. Lapsemme ovat naimisissa, ja heillä on lapsia ja lastenlapsia. Hakalan sukua löytyy täältä Amerikoista neljän sukupolven verran.

Aika ei ole tullut pitkäksi. Yli 40:ään vuoteen mahtuu paljon sekä hyviä että huonoja muistoja värikkäästä Floridan suomalaisyhteisöstämme. Vanhempi polvi on siirtynyt Suomalaiseen Lepokotiin, toisaalta monet ystävämmen ja tuttavamme ovat siirtyneet rajan tuolle puolen. Uusi sukupolvi on ottanut heidän paikkansa. Elämän on kuitenkin jatkuttava, vaikka suomalaisväki on viime vuosina vähentynyt. Kun muutimme Floridaan asui täällä vakinaisesti noin 10 000 suomalaisperäistä. Talvikuukausina luku kaksinkertaistui kun ns.

Lumilinnut pohjoisvaltioista ja Suomen turistit tulivat Lake Worthin ja Lantan alueelle talvea pakoon. Ennen niin vilkas suomalaiskatu Federal Highway ja sen varrella olevat parikymmentä suomalais-motellia ovat nyt amerikkalaisten omistamia. Osa rakennuksista on jo purettu. Tällaisen kohtalon koki suosittu Nikusten Midnight Sun-motelli. Enää ei tapaa suomalaisturisteja Federalilla – naiset tapasivat kulkea nilkkasukisaan, lippis päässä ja muovikassit kädessään. Suomalaiset miehet tunnisti Hankkijan lippiksistä.

Finnairin kone saapui tiistaisin ja torstaisin Miamin kentälle - nämä lennot ovat loppuneet jo vuosia sitten. Seuraa vailla olevilta tummilta tytöiltä löpui samaan aikaan suomalaisasiakkaat. Viinakauppa ja tanssiravintola olivat lähellä Motellia, josta tuli samalla suomalaisten kantapaikka. Useimmat palvelut tarjottiin jopa suomen kielellä.

Haalitoiminta oli vilkasta ja niissä ympyröissä sai nopeasti kosketuksen muihin ”heimolaisiin”. Sieltä saimmekin hyviä ystäviä vuosiksi. Asuimme aluksi lähellä Kenttähaalia. Sieltä kuului joka lauantai- ja sunnuntai-ilta tanssimusiikkia kun Veera ja Bill Syrjälä siellä soittivat. Välillä Bill huusi, että ”vaihtakaa”. Hän tarkoitti parien vaihtoa. Bill Syrjälä oli aikanaan kuuluisan hanuristin Viola Turpeisen mies. Violahan kuoli 1950-luvulla.

Myöskin Turistiklubi tuli tutuksi ja myöhemmin olimme sen jäseniä. Floridassa oli tuolloin siis kaksi suomalaista haalia, Turistiklubi ja Kenttähaali. Jälkimmäistä kutsuttiin myös Kommunisti-haaliksi. Lake Worthin Casino oli myös suosittu tanssipaikka. Sinne sai viedä oman pullon. Loppuillasta kaikki mitä pöydistä löytyi oli yhteistä. Jokainen lähti omalla autollaan kotiin. Järjestyspoliisille annettiin auton avain, ja hän talutti liikuttuneita juhlijoita autolleen. Joskus autoa piti etsiä, kun juhlijan muisti oli pettänyt. Kun auto löytyi, poliisi auttoi sisään, toivotti hyvää matkaa ja kehotti ajamaan varovaisesti. Koskaan

Kirjoittaja Esa Hakala on amerikansuomalainen, jonka sydäntä lähellä on siirtolaisuustyö. Hän onkin kerännyt aiheesta runsaasti materiaalia Siirtolaisuusinstituutille.

ei mitään ikävää sattunut. Toisin on tänään, sillä rattijuoppoutta ei suvaita ollenkaan. Hyvä näin.

Uusi aika koitti suomalaishaaleilla. Casinon tanssit lopetettiin ja ns. pullo-tanssit siirrettiin haaleille. Nyt ei enää tarvinnut ennen tanssia iltamaohjelman jälkeen käydä oman auton fronkassa ottamassa pieniä sieviä. Muutaman vuoden kuluttua haaleille tuli omat baarit, joista sai ostaa väkeviä - omaa pulloa ei enää tarvittu. Muutos tuli myös haalien perinteisiin nimiin. Turistiklubi muuttui Suomi taloksi ja Kenttähaali Kerhotaloksi. Suomi taloa johtaa nykyisin Tapio Salin, ja haalin suojissa toimii useita seuroja kuten Floridan Laulumiehet, Floridan Karjalaiset ja Floridan Pohjalaiset. Olen Pohjalaisten perustajajäseniä, ja toimin aikanaan seuran puheenjohtajana viisi vuotta. Myös Suomi-talon yhteydessä on urheiluseura ja aseveljet. Talvikuu-kausina seurojen toiminta on hyvin vilkasta.

Juhlia ja kulttuuritapahtumia

Vuoden tärkein suurtapahtuma on Suomen itsenäisyysjuhla, jota juhliitaan kuuden eri tapahtuman voimin. Juhlat alkavat jo aamulla kello 8. Tuolloin on Lepokodilla lipunnosto. Itsenäisyyspäivän juhlinta huijpentuu haalien juhllisiin illallistanssiaisiin.

Floridan karjalaiset pitivät aikoinaan perinteisiä rosvopaistijuhliaan, joihin osallistui aina myös Finnain lentävää henkilökuntaa. Juhla oli kevään kohokohota. Ennen tuli eri tapahtumiin myös paljon esiintyjävieraita Suomesta. Nykyisin tällaisia vierailuja on enää muutamia vuodessa - niidenkin aika alkaa olla ohi.

Teatteritoiminta on myös hiipumaan päin. Ennen Turistiklubin oma näytelmäseura esitti Wallu Jaakkolan ohjaamana kaksikin näytelmää talven aikana. Myöskin Floridassa talvea viettäneet Eino Haavisto ja Ari Laine esiintyivät omilla näytelmillään. Floridan Laulumiehet järjestävät joka keväisen laulujuhlan Suomi talolla. Kuoroa johtaa nykyisin Heikki Perttu. Yleensä tilaisuuteen pyritään saamaan joku kuoro vierailijaksi. Tänä vuonna (2012) saapuu vieraaksi Etelä-Pohjanmaan Poliisilaulajat.

Myöskin Kerhotalolla on vilkasta toimintaa, ja sen johdossa toimii Kari Repo taustajoukkoineen. Haalilla toimii myös aktiivinen tanhuryhmä Katrillit. Katrillit olivat entisen Kenttähaalin pelastajina. Haalin nimi muutettiin siis Kerhotaloksi, ja vilkas sekä nuorekas toiminta alkoi. Taloa kunnostettiin, ja se sai

uutta hohtoa. Vanhaa arvokasta haaliperinnettä kunnioitettiin. Haalilla järjestetään sunnuntaisin englanninkielinen bingo. Lauantai-iltaisain talolla opetetaan tanssimaan argentiinalaista tangoa. Myöskin Katrillit järjestävät ohjelmaitoja. Silloin tanssitaan ja vierailevat artistit esiintyvät, samoin katsellaan suomalaisia filmejä jne. Valitettavasti vielä nykyäänkin löytyy sellaisia Floridan suomalaisia, joille politiikka on tärkeää ja ajatuksen sen mukaiset: kaikki eivät Kerhotalolle tule. Tällaisilla ihmisillä ajatukset pyörivät vuosikymmeniä sitten käydyissä poliittisissa kiistoissa. Eiköhän ole aika jo jättää tällaiset kiistat syrjään, ja pitää yhtä täällä kauniissa ja aina kesäisessä Floridassa.

Helmikuussa pidetään Floridan suomalaisalueella perinteinen Finlandia Days -tapahtuma, joka kerää paljon vieraita ja esiintyjä. Viikonloppuisin on suuri tori-tapahtuma. Tänä vuonna se järjestetään Kerhotalolla. Ohjelmaa riittää molemmilla haaleilla koko viikon ajan. Esiintyjä saapuu myös Suomesta ja Kanadasta.

Hyvin suosittuja ovat myös Suomi talon ja Kerhotalon kirpputorit lettu-aamiaisineen. Tavaraa on pöydät notkuen ja aarteitakin voi löytyä, ja tunnelma on sen mukainen. Alkuperäisväestö saapuu etsimään vaatteita, niitä kun saa halvalla ja kaikki kelpaa heille. He ovat tosin kovia tinkimään.

Lepokodin Annan majalla on myös myyjäisiä keran kuukaudessa. Ovet avataan lauantai-aamuna kello 8. Sitä ennen ovien taakse on ehtinyt muodostua pitkät jonot. Suomalainen pullapitko Reinon leipomana on suosittu ostos. Valitettavan usein se kuitenkin loppuu kesken. Tavaraa kertyy joka myyjäisiin suuret määrät. Usein myytävänä on asukkaiden jäämistöstä, ja torilta voi löytää todellisia aarteita.

Haalien lisäksi suomalaisten kohtaustapaikka on ehdottomasti Joken Leipomo ennen Lantan siltaa East Ocean Avenuella. Sinne kannattaa ehdottomasti poiketa. Ei tarvitse enää Suomesta kantaa mukanaan rukiista, vaan Jokke tekee maailman parasta ruisleipää. Hän lähettää sitä myös ympäri Amerikkaa postitse. Leipomossa voi tavata mm. Eino Grönin, Beritin, entisen suomalaisen nyrkkeilijäkuuluisuuden Osmo Kanervan jne.

Lepokotia ja hengen ravintoa

Olin sattumalta suomalaisen lepokodin perustamiskouksessa Turisklubilla yli 40 vuotta sitten. Itse asias-

Kenttähaalilla jouluna 1986. Rumpuja soittamassa Bill Syrjälä. Kuva: Ismo Söderling.

sa olin tuolloin poikani kanssa työnhakumatkalla, kun eksyin kokoukseen, jossa Lepokodin perustamisesta päätettiin. Tänä päivänä Lepokodin uudet rakennussuunnitelmat puhuttavat paikallisia suomalaisia. Korjataanko entiset tilat vai rakennetaanko uusi ja kallias laitos entisen tilalle, siinäpä paikallisille suomalaisille pohdittavaa. Uuden rakentaminen on hyvä ajatus, mutta mistä rahat? Ja pystyvätkö uuteen muuttavat vanhuksat asumaan hienoissa tiloissa, jos kustannukset nousevat huomattavasti. On mielenkiintoista seurata uudishankeen etenemistä.

Hengen ravintoa tarjoaa kaksi suomalaista kirkkoa eli St. Andres Lutheran Church ja helluntai-seurakunnan Kotikirkko. Luterilaisen kirkon johdossa toimii pastori Seppo Hartikainen ja kirkon kanttorina on Heikki Perttu. Hänen sukujuurensa ovat Pohjanmaalla Ylistaron Komialla kirkolla.

Kotikirkon pastorina toimii Petri Kosonen ja kuoronjohtajana sekä kanttorina Lasse Nieminen.

Ennen oli suomenkielistä radio-ohjelmaa kuultavana sunnuntaisin kolmekin tuntia, nykyisin suomenkieltä kuulee radiosta vain tunnin sunnuntaiaamuna. Ennen myös kuunneltiin lyhytaaltolähetyksiä Porin aseman kautta. Siitä on jo aikaa, ja vanhat radiot ovat jo olleet jo vuosia komeroiden kätöksissä.

Nyt melkein jokaisessa perheessä on tietokoneet, joilla voi lukea päivän suomalaiset lehdet, kuunnella uutiset ja lähettää sähköpostia. Muistan vielä hyvin ajan, kun piti tilata puhelu Suomeen. Puhelun odottaminen saattoi kestää jopa tunnin.

Viime talvikautena Floridassa kävi noin 5000 suomalaista. Oletettavasti luku nousee tästä edelleen tulevana talvikautena. Kerrotaan, että edullisten Floridan asuntomarkkinoiden johdosta on täältä ostanut oman asunnon jo yli 1000 suomalaista. Dollarin kurssin laskettua asunnot ovat suomalaisille nyt halpoja. Asuntojen hinnat ovat laskeneet jopa 50% –75%. Mukavan pienen loma-asunnon saa jo 25.000 dollarilla eli noin 20 000 eurolla.

Suomen kielellä pärjää Floridassa hyvin. Jos jossain tulee kielivaikeuksia, tulkkia apua aina löytyy. Häden hetkellä voi ottaa yhteyttä Suomen Kunniakonsuliin Peter Mäkilään, joka tulee auttamaan pulmatilanteissa.

Suomenkielisen radio ohjelman lisäksi täällä Floridassa ilmestyy ainoa USA:ssa ilmestyvä suomenkielinen sanomalehti Amerikan Uutiset. Lehden toimitus sijaitsee Lake Worthissa. Lehden päätoimittajan toimii Mikko Koskinen. Floridassa on ilmestynyt jo kymmenen vuoden ajan Timo Vainionpään toimit-

tama suomenkielinen uutissivusto, joka löytyy netistä osoitteesta www.usasuomeksi.com

Pohjalaisten puheenjohtajana

Keroin aikaisemmin, että olin perustamassa tänne pohjalaisten yhdistystä vuonna 1975. Olin seuran puheenjohtajana viisi vuotta, kunnes minut erotettiin puheenjohtajan tehtävästä.

Floridan pohjalaiset olivat ensimmäiset, jotka pistivät lapion maahan Lepokodin Sairaskodin tontilla maaliskuun 25. pv. vuonna 1978. Lapion tähän tilaisuuteen oli lahjoittanut rakentaja Paavo Tuominen. Lapion varressa oli hopealaatta, jossa lukee: *Kauan palvelkoon tämä sairaskoti onnella ja menestyksellä suomalaista heimoa täällä Floridassa*. Lapiro oli pitkään kadoksissa, kunnes tapasin Lepokodin asukkaan Mike Lehtosen. Hän oli säilyttänyt lapiota 33 vuotta komerossaan. Mike toivoi, että lapiro kiinnitettäisiin Lepokodin seinälle. Lupasin täyttää Miken toivomuksen. Sain lapion haltuuni ja tein sille alustan. Pienimuotoinen juhlatilaisuus pidettiin lepokodissa 25.3.2010.

Syksyllä 2010 Pohjalais-seuramme täytti 35 vuotta. Minut kutsuttiin seuran ensimmäisenä puheenjohtajana kertomaan seuran perustamisesta ja toiminoista. Aikaa puheelle annettiin 10 minuuttia. Samalla evästettiin, että ”mitään negatiivista et saa kertoa”. Puheeni sisältö tarkistettiin päivää ennen juhlaa - jotain jouduin puheestani muuttamaan. Juhlat menivät hyvin, ja tunnelma oli korkealla. Tieto tilaisuudesta kiiri Pohjanmaallekin, ja siellä Ilkka-lehti julkaisi sivun kokoisen jutun tilaisuudesta.

Eläkeläisenä

Eläkeläisen on hyvä asua Floridassa - on ainainen kesä. Monet lähtevätkin kesäksi pois kuumuutta pakoon. Kun koittaa kevät ja toukokuu, tulee mieleemme Suomen juhannus ja valoisat kesäyöt. Niinpä usein suuntaamme kesäisin Suomeen. Alunperin oli tarkoitus muuttaa kokonaan Suomeen viettämään eläkepäiviä.

Monta kertaa kävin Suomi-Seuran paluumuuttajapäivillä. Tapasimme jo Suomeen palanneita. Lopputuloksena oli monien vuosien miettimisen jälkeen, että jätämme mielestämme koko paluusuunnitelmat. Amerikka on ollut hyvä maa perheelleni, lapsille ja lasten-

lapsille. Nyt eläkeläisenä voimme nauttia sosiaalisista eduista, sillä olemme hoitaneet kaikki sosiaalimaksut työaikanaamme. Pääsemme lääkäriin päivän parin sisällä. Lääkärissäkäynti on ilmaista, vain erikoislääkärissä käyminen maksaa vähäsen. Myös sairaalaan pääsee muutamassa päivässä, ja vakuutukset kattavat sairaalakulut. Olet nuori tai vanha, eläkeläinen, sinua kohdellaan täällä samanvertaisena.

Kaikilla ei kuitenkaan ole asiat näin hyvin. Joillakin työeläkekarttuma on jäänyt pieneksi ja heidän eläkkeensä on myös sen mukainen. Silloin kun tulimme Amerikkaan sanottiin, että Amerikassa ei kannata syntyä, sairastaa, tai kuolla, koska kaikki on kallista. Kun on aikoinaan hoitanut asiansa kuntoon, tällainen näkemys ei välttämättä enää pidä paikkaansa. Kaikki riippuu sinusta itsestäsi ja siitä, miten olet elämäsi järjestänyt.

Olen ylpeä ja onnellinen saavutuksistani ja harrastuksistani siirtolaisuuden hyväksi. Olen kerännyt täältä erilaista materiaalia, valokuvia, kirjoituksia ja muuta materiaalia, jota olen toimittanut sekä Turkuun Siirtolaisuusinstituuttiin että Seinäjoelle Suomen Siirtolaisuusmuseoon. Suurin saavutukseni oli, kun sain syntymäkotini Hakalan talon toimitettua Siirtolaisuusmuseoon Seinäjoelle Kalajärven rannalle. Talon oli isoisäni Matti Hakala rakentanut Amerikan rahoillaan Ilmajolle. Olen vienyt ja toimittanut museoon sellaista tavaraa, joka on ollut aikanaan käytössä Hakalan talossa.

Vuosia haaveilin oman ja perheeni elämäkerran kirjoittamisesta. Kirja toteutui vuonna 2009, kun teos ”Kaksi maailmaani” ilmestyi. Vuonna 2011 kirjastani otettiin toinen ja uudistettu painos. Kirja kertoo pohjalaisen pojan ja hänen perheensä värikkästä elämästä Amerikoissa. Kirjaani markkinoi myös maailmanlaajuisesti Siirtolaisuusinstituutti Turussa. Olen myös pitänyt koko Amerikassa oloni aikana yhteyttä Pohjanmaalle ja Ilmajolle. Olen toimittanut Ilmajoki-lehdelle kirjoituksiani jo yli 40 vuoden ajan.

Lopuksi haluaisin kaikille ulkosuomalaisille tuoda esille seuraavat ajatukseni – asuittepa missä päin maailmaa tahansa:

Meille kaikille on annettu vain yksi elämä, jota meidän pitäisi vaalia ja arvostaa. Eläkäämme sovussa, ja ajatellaan sekä puhutaan toisistamme vain hyvää. Meidän jokaisen tulisi muistaa jo koulussa opittu lause: *kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä*. Hyvät ulkosuomalaiset, toivotan teille kaikille oikein hyvää alkanutta vuotta vuotta 2012, missä sitten lienettekin maailman turuilla.